

Tri zmrazené eurá z eurofondov znamenajú chýbajúce štyri v ekonomike

15.7.2026 - | Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť

Eurofondy patria medzi kľúčové zdroje ekonomického rastu na Slovensku. Ak by Rada EÚ pristúpila k pozastaveniu časti platieb v rozsahu podobnom maďarskému scenáru a výpadok by nebol kompenzovaný zo štátneho rozpočtu, Slovensko by do konca dekády prišlo priamo o približne 5 mld. eur, teda o takmer tretinu alokácie. Celkový dosah na ekonomiku by však bol ešte výraznejší: pre slabšie investície, nižšiu spotrebu a horší vývoj na trhu práce by strata mohla dosiahnuť 6,7 mld. eur. Rast ekonomiky by bol každoročne v priemere o 0,8 percentuálneho bodu pomalší, z trhu práce by ubudlo vyše 22-tisíc ľudí a deficit verejných financií by sa do konca dekády zvýšil o ďalších 1,7 % HDP. V čase konsolidácie by tak ekonomika rástla pod jedným percentom a realistická možnosť návratu k 3-percentnému deficitu by sa posunula až za rok 2030.

Európsky parlament v apríli vyzval Európsku komisiu na uplatnenie mechanizmu podmienenosti voči Slovensku na ochranu eurofondov pred zneužitím. V máji túto požiadavku zopakoval v samostatnom uznesení[3]. Nejde o rozhodnutie o zmrazení platieb, ale o politicky silný signál: ak by Komisia dospela k záveru, že problémy v oblasti právneho štátu dostatočne priamo ohrozujú rozpočet EÚ, mohla by Rada EÚ navrhnúť rozpočtové opatrenia vrátane pozastavenia časti platieb. Komisia už v posledných správach o právnom štáte opakovane upozorňovala pri Slovensku na slabiny vo vyšetrovaní korupcie, vo verejnom obstarávaní či transparentnosti štátu. Jadrom výhrad je ochrana finančných záujmov EÚ[4].

Slovensko by pravdepodobne najprv čakalo pokračovanie dialógu s Komisiou a tlak na prijatie nápravných opatrení[5]. Ak by boli dostatočné[6], riziko pozastavenia platieb by sa výrazne znížilo. Ak nie, potenciálne najzraniteľnejšie by boli oblasti, kde sa spája veľký objem peňazí s verejným obstarávaním a kontrolami: Program Slovensko (najmä infraštruktúra, zelené investície, IT), či poľnohospodárske fondy (rozvoj vidieka, priame platby) [7] [8].

Riziko pritom nespočíva iba v samotnom zmrazení peňazí. Už samotný spor s Komisiou môže spomaliť schvaľovanie platieb, zvýšiť administratívnu záťaž, priniesť auditné korekcie a zhoršiť investičné prostredie. Môže tiež oslabiť dôveryhodnosť Slovenska v očiach zahraničných investorov či európskych partnerov.

Slovensko by v takomto scenári nebolo prvé. V roku 2022 Rada EÚ pozastavila Maďarsku časť kohéznych zdrojov v sume 6,3 miliardy eur[9] pre riziká súvisiace s právnym štátom a ochranou rozpočtu EÚ. Výhrady sa týkali najmä verejného obstarávania, prokuratúry, konfliktu záujmov a boja proti korupcii. Takisto Maďarsko nemohlo čerpať prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti v celkovej výške 10,4 mld. eur, keďže ich vyplácanie bolo podmienené splnením míľnikov v oblasti ochrany finančných záujmov EÚ a nezávislosti súdnictva. Práve podobnosť argumentov voči Maďarsku a Slovensku je dôvodom, prečo má zmysel pozrieť sa na možný slovenský scenár cez maďarský precedens.

Ak by Rada EÚ na návrh Komisie od roku 2027 pozastavila Slovensku časť platieb v podobnej štruktúre ako Maďarsku[10] a krajina by nedokázala rýchlo odstrániť výhrady, išlo by o citeľný zásah do ekonomického rastu. Nie preto, že by eurofondy boli len „bonusom“ navyše. V čase slabšieho výkonu ekonomiky a konsolidácie verejných financií predstavujú jeden z najdôležitejších rastových stimulov.

Rizikový scenár je postavený na predpoklade, že nedôjde k nahradeniu chýbajúcich eurofondov prostriedkami verejnej správy. Inak povedané, vláda by nezvýšila vlastné výdavky ani na čiastočné kompenzovanie výpadku európskych zdrojov z dôvodu zlého stavu domácich verejných financií[11].

V tomto rizikovom scenári by z európskych zdrojov bolo do konca dekády pozastavených takmer 3,2 miliardy eur určených na investície a približne 1,8 miliardy eur na bežnú spotrebu. Čiže takmer tretina celkového objemu zdrojov určených pre Slovensko[12]. Podiel pozastavených zdrojov pre súkromný sektor (domácnosti a firmy) by dosahoval asi 30 percent. Avšak výpadok 5 miliárd eur by nebola jediná strata, ktorú by slovenská ekonomika utrhla. Jedným z cieľov eurofondov je podpora regiónov či krajín v snahe priblížiť sa priemeru EÚ, či zvýšiť ich konkurencieschopnosť. Keďže značná časť ohrozených programov má investičný a modernizačný charakter, ide aj o množstvo ďalších spolufinancovaných súkromných investícií, znalostí a inovácií, či nadväzujúcich pracovných miest a následných investícií, ktoré by nevznikli[13]. To by dlhodobo brzdilo aj investičný a inovačný potenciál[14], a teda aj rast ekonomiky v budúcnosti[15], pričom vyššie rizikové prírážky by celú situáciu len zhoršovali[16].

Výpadok financovania z európskych zdrojov podľa uvedeného scenára by sa najvýraznejšie prejavil v investíciách[17]. Nad rámec pozastavených investičných eurofondov by to každoročne oslabovalo investičný apetít súkromného sektora o približne 6 percentuálnych bodov. Inak povedané, do roku 2030 by sa z ekonomiky vytratili ďalšie súkromné investície v objeme približne 4,6 miliardy eur (približne 3 percentá HDP).

Slabšie investície by sa premietli aj do nálady na trhu práce. V dôsledku výpadku financovania z európskych zdrojov by z trhu práce mohlo odísť celkovo vyše 22 tisíc ľudí a nezamestnanosť by bola každoročne vyššia v priemere o 0,5 percentuálneho bodu. Tlak na rast miezd by výraznejšie povolil – rástli by v priemere o 0,3 percentuálneho bodu pomalšie[18].

Tieto faktory by spolu s pozastavením časti platieb smerujúcich k domácnostiam vyústili k výraznému spomaleniu ich spotreby[19]. Znamenalo by to, že do konca dekády by ich spotrebné výdavky klesli celkovo o takmer 5 mld. eur.

Už v budúcom roku by ekonomika rástla asi o 0,7 percentuálneho bodu pomalšie – teda len približne polovičným tempom oproti scenáru bez zastavenia eurofondov. V ďalších rokoch by sa spomalenie výkonu ekonomiky ešte viac prehĺbilo. V kombinácii s nevyhnutným konsolidovaním verejných financií by to znamenalo, že do konca dekády by sa rast ekonomiky pohyboval pod 1 percentom. Celková strata na reálnom HDP by v dôsledku pozastavenia platieb do roku 2030 dosiahla 3,5 percenta. Ekonomika by tak prišla celkovo o približne 6,7 miliardy eur. Teda o dodatočných približne 1,7 miliardy eur – nad rámec pozastavených 5 miliárd. A to stále za predpokladu, že investori nezačnú voči Slovensku pristupovať ešte opatrnejšie. Reputačný efekt by totiž mohol byť samostatným problémom: vyššia riziková prírážka[20], možné zhoršenie ratingových hodnotení, slabší prílev zahraničných investícií a nižšia dôvera môžu straty pre ekonomiku a verejné financie ešte prehĺbiť.

Výrazné oslabenie výkonu ekonomiky, ako aj vyšších úrokových sadzieb by sa premietli do podstatného zhoršenia očakávaného fiškálneho vývoja. V dôsledku toho by bol už v roku 2027 deficit verejných financií vyšší o 0,5 percenta HDP pričom do konca dekády by sa táto strata prehĺbila až na 1,7 percenta HDP. Inak povedané, bez prijatia dodatočných opatrení by prekročil 8 percent HDP[21]. Nepriaznivá dynamika deficitu a slabý rast ekonomiky by sa odrazili aj na rýchlejšom raste verejného

dlhu. Ten by sa tak v roku 2030 mohol priblížiť ku 85 percentám HDP. Zadlženie krajiny by tak bolo o 7 percentuálnych bodov vyššie než bez pozastavenia platieb[22].

Rozhodovacie procesy na európskej úrovni bývajú zdĺhavé, no ich dôsledky môžu byť zásadné. Práve preto netreba podceňovať signály, ktoré prichádzajú v predstihu. **Priama ekonomická strata by prišla v nevhodnom čase konsolidáciou oslabeného rastu. Zároveň by navyšoval dodatočnú potrebu konsolidácie, čím by sa realistické dosiahnutie stanovených fiškálnych cieľov významnejšie oddialilo. Zmrazením eurofondov by Slovensko mohlo stratiť v očiach ratingových agentúr a zahraničných investorov dôležitú „kotvu“, ktorá finančne pomáha krajine, zabezpečuje ochranu pred príliš negatívnymi zmenami podnikateľského prostredia, či výrazne spomaľuje zhoršovanie fiškálneho vývoja.**

Význam eurofondov pre rast slovenskej ekonomiky a životnej úrovne obyvateľov je zásadný. V prípade ich úplného výpadku, čiže nemožnosti čerpať do konca tejto dekády balík v objeme približne 15,7 miliárd eur, by krajina okrem tejto priamej straty utržila ranu v podobe dodatočnej straty približne 5,1 miliardy eur v dôsledku pomalšieho výkonu ekonomiky. Celkové straty by sa tak priblížili ku 21 mld. eur. Čiže na každé tri pozastavené eurá ďalšie dodatočné stratené euro v ekonomike.

[1] zuzana.mucka@rrz.sk (korešpondenčný autor)

[2] erik.bugyi@rrz.sk

[3] Európarlament prijal uznesenie najmä pre obavy zo zhoršovania demokracie, právneho štátu a základných práv na Slovensku. Tieto výhrady spojil aj s rizikom zneužívania eurofondov a ohrozenia finančných záujmov EÚ (viď [Uznesenie EP z 20. mája 2026](#)).

[4] Vo februári 2024 EK varovala Slovensko pred rýchlym prijatím trestnej reformy. Komisia upozorňovala, že zmeny môžu zasiahnuť európske právo a finančné záujmy EÚ; v najhoršom prípade sa spomínalo pozastavenie fondov cez mechanizmus právneho štátu. EK konštatovala, že aj po čiastočnej úprave trestnej reformy protikorupčné riziká pretrvávajú a niektoré sa už materializovali. Správa EK o právnom štáte (rok 2025) pomenovala širší balík problémov: protikorupčné inštitúcie, generálna prokuratúra, verejné obstarávanie, poľnohospodárstvo, médiá, infozákon a legislatívny proces.

[5] Komisia má právny test: musí preukázať, že porušenia právneho štátu priamo ovplyvňujú alebo vážne ohrozujú riadne finančné hospodárenie s rozpočtom EÚ. To znamená, že samotná politická kritika nestačí; musí byť väzba na rozpočet, kontroly, obstarávanie, vyšetrovanie alebo súdy.

[6] Nápravné opatrenia by sa pravdepodobne týkali najmä oblastí, na ktoré EÚ dlhodobo upozorňuje v správach o právnom štáte: prijatie inštitucionálnych záruk v oblastiach posilnenia vyšetrovania korupcie a podvodov, jasných pravidiel pre generálnu prokuratúru, náprav vo verejnom obstarávaní, plnej funkčnosti kontrol PPA, transparentnosti majetkových priznaní a nezávislosti médií resp. verejnej kontroly.

[7] Slovensko malo v Programe Slovensko ku koncu apríla 2026 ešte približne 10,5 mld. eur nevyčerpaných EÚ zdrojov (z alokovaných takmer 12,6 mld. eur) a v prípade poľnohospodárskych fondov necelých 1,9 mld. eur (z celkových 3,3 mld. eur).

[8] Poľnohospodárske platby sú osobitne citlivé kvôli Pôdohospodárskej platobnej agentúre (PPA). EK v Správe o právnom štáte explicitne píše, že poľnohospodárstvo patrí medzi slovenské vysokorizikové oblasti korupcie a podvodov a že OLAF riešil poľnohospodárske platby a kontrolný systém PPA a odporúčal nápravy voči podvodom a nezrovnalostiam.

[9] Celkový balík maďarských programov pod kohéznou politikou, námornými a rybárskymi fondmi a fondmi pre vnútorné veci pre roky 2021 až 2027 tvorí 21,9 mld. eur. Spočiatku boli blokové takmer všetky zdroje s výnimkou technickej pomoci z viacerých dôvodov (neplnenie Charty základných práv EÚ v oblasti akademických slobôd, práva na azyl, práv detí a justície, ako aj pre riziká súvisiace s právnym štátom a ochranou rozpočtu EÚ). Časť z nich v objeme približne 10,2 mld. eur, v decembri 2023 Európska komisia uvoľnila v dôsledku uznania plnenia jej požiadaviek v oblasti justície (viď [Otázky a odpovede pre Maďarsko: Právny štát a financovanie zo zdrojov EÚ](#)). V rámci mechanizmu podmienenosti bola pozastavená suma 6,3 mld. eur. Ide o 55 percent prostriedkov troch kohéznych programov v oblasti životného prostredia a energetickej efektívnosti, dopravy a územného rozvoja, na ktoré bolo alokovaných približne 11,5 mld. eur.

[10] Zastavenie eurofondov od roku 2027 by sa týkalo iba štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Rizikový scenár predpokladá nečerpanie 50 percent zdrojov v rokoch 2027 až 2030 (cca 5 mld. eur), pričom nepoužité výdavky na spolufinancovanie vláda vynaloží na financovanie iných výdavkov. Ostatné fondy (granty, poľnohospodárske) by zostali podľa maďarského vzoru nedotknuté. Vzhľadom na predpokladané ukončenie plnenia mílnikov Plánu obnovy a odolnosti v roku 2026 sa so zmenami v tejto oblasti neuvažuje.

[11] Verejný dlh koncom roku 2025 dosiahol 61,4 percent HDP a bez zásadného zníženia deficitu bude naďalej rásť.

[12] Celkový objem zdrojov určených pre Slovensko dosahuje v rokoch 2027 až 2030 približne 15,6 mld. eur, z čoho približne 53 percent tvoria kapitálové transfery a 59 percent zdrojov je určených pre verejnú správu. Scenár pozastavenia eurofondov by sa týkal celkovo 32 percent zdrojov určených pre Slovensko, pričom viac by sa týkal pozastavenia kapitálových transferov (63 percent) a zdrojov určených pre verejnú správu (70 percent).

[13] Eurofondy taktiež slúžia na financovanie oblastí, ktoré by štáty a samosprávy nedokázali v plnej miere financovať len z vlastných zdrojov (rozvoj infraštruktúry, životné prostredie, vzdelávanie a zamestnanosť, či regionálny rozvoj).

[14] Štúdia [Aresu, F. & Marrocu, E. & Paci, R. \(2026\)](#) uvádza dlhodobé zvýšenie produktivity o 0,4 percenta každé 4 roky v prípade nárastu EŠIF o 10 percent.

[15] Podľa IMF ([Durand, L. & Espinoza, R. \(2021\)](#)) v prípade krajín strednej a východnej Európy vedie zvýšenie zdrojov z EŠIF o 1 percento HDP k nárastu súkromných investícií o 1,2-1,3 percenta HDP a k nárastu HDP o 1,3 až 1,6 percenta (ide o okamžitý efekt resp. efekt s odstupom roka). V prípade modelovaného scenára strata na raste potenciálu z dôvodu výpadku investícií aj spomalenia produktivity dosahuje v roku 2030 približne 1,3 percentuálneho bodu.

[16] Konzistentne so scenárom výpadku eurofondov v Maďarsku sa predpokladá z dôvodu prítomnosti reputačného rizika okamžité navýšenie rizikových prirážok o 0,25 percentuálneho bodu. Rizikové prirážky následne citlivo reagujú na zmenu vo fiškálnom aj makroekonomickom vývoji v dôsledku pozastavenia platieb.

[17] Takmer dve tretiny uvažovaného výpadku eurofondov má investičný charakter.

[18] Pomalší rast cien by tlmil dopady na dynamiku reálnych miezd (spomalenie v priemere o 0,2 percentuálneho bodu).

[19] Tá by, vzhľadom na pomalší rast disponibilných príjmov domácností, napriek spomaleniu akumulácie úspor (v priemere o 0,3 percentuálneho bodu) každoročne rástla o takmer 2 percentuálne body pomalšie.

[20] Odhadovaný efekt (aj po zohľadnení nepriaznivejšieho vývoja fiškálnych veličín) znamená nárast rizikovej prirážky o 0,2 až 0,35 percentuálneho bodu.

[21] Základný scenár (t.j. scenár bez pozastavenia platieb) predpokladá nárast deficitu z úrovne 5,1 percenta HDP v roku 2027 na úroveň 6,4 percenta HDP v roku 2030. Modelované pozastavenie platieb by viedlo k navýšeniu deficitu už v roku 2027 o 0,5 percentuálneho bodu na 5,6 percenta HDP. Tento rozdiel by pod vplyvom zhoršujúcej sa makroekonomickej situácie ako aj vyšších rizikových prirážok (dôsledkov

pozastavenia platieb) vzrástol do roku 2030 na 1,7 percenta HDP. Koncom dekády by deficit v scenári pozastavenia platieb dosiahol 8,1 percenta HDP.

[22] Základný scenár predpokladá nárast dlhu z 66,7 percenta HDP v roku 2027 na úroveň 76,8 percenta HDP v roku 2030. Modelované pozastavenie platieb by viedlo k navýšeniu dlhu už v roku 2027 o takmer 1 percentuálny bod na úroveň 67,6 percenta HDP. Tento rozdiel by pod vplyvom rýchlejšie rastúceho deficitu a pomalšieho rastu HDP v scenári s pozastavením vzrástol do roku 2030 na 7,4 percenta HDP. Koncom dekády by tak dlh v scenári pozastavenia platieb dosiahol 84,2 percenta HDP.

<https://www.rrz.sk/tri-zmrazene-eura-z-eurofondov-znamenaju-chybajuce-styri-v-ekonomike>